

I dag markerer vi mørk historie

Taler

Lubna Jaffery
Kultur- og likestillingsminister

Dato

9 november 2024

Sted

Oslo

Omstendigheter

Markering av Krystallnatten

1 I dag markerer vi mørk historie.

5

Det er 86 år siden krystallnatten - opptakten til nazistenes systematiske
forfølgelse av jøder, og til slutt: Folkemordet på seks millioner jødiske barn,
kvinner og menn.

10

Det er en dag for å se tilbake, i sorg.

15

Og for å se på vår tid - vårt Europa og verden.

20

Også nå mørkner det. Også nå settes mennesker mot hverandre.

25

Vi vet hvor galt det kan gå.

30

Dette er absolutt en dag for å si aldri igjen!

35

*

40

Historiesenteret Centropa har samlet inn beretninger fra mennesker som
opplevde jødeforfølgesen.

45

Jeg vil dele historien om Gerda Feldsberg.

50

Gerda var åtte år i 1938, og bodde i Wien.

55

Hun forteller at selv om hun var barn, opplevde hun at medmennesker gradvis
snudde seg mot henne.

60

Plutselig ville ikke den hyggelige damen i kiosken selge henne godteri lenger.

70

Gerda gikk ofte med sin mor til parken for å leke. En dag kom det flere større barn og ville dra henne ut av sandkassen - hun skulle ikke få være der.

75

Moren ilte til. De gikk.

80

Gerda forteller at der og da så kunne hun ikke forstå hvorfor mor ikke sa noe.

85

*

90

Gerda ble etter hvert sendt alene til England som flyktning.

95

Hun overlevde, og foreldrene overlevde konsentrasjonsleir. Men vi vet i dag hvor mange som ikke fikk beholde livet.

100

105 Fra Gerdas historie er det viktig lærdom. Mine jødiske venner vektlegger det samme:

110 Vi må huske at krystallnatten skjedde i fredstid.

115 - Det var ikke krig i Europa da Gerda ikke fikk handle i kiosken.
- Det var ikke krig - da synagoger brant, da jødiske butikker og hjem ble rasert og plyndret,
- da de første jødene ble sendt i konsentrasjonsleir,
120 - da de fikk klar beskjed: Dere er ikke velkomne i vårt samfunn. Dere er mindre verdt.
- Da altfor mange stille så en annen vei.

125 Vi må aldri glemme dette: Krystallnatten kom ikke ut av intet.

130 Årevis med antisemittisk propaganda og dehumanisering av jøder lå bak.

135 Nazistene så seg godt tjent med å fyre opp under hat.

140 Flere fikk unngjelde: Rom, skeive, funksjonsnedsatte...

145

Overmennesker. Undermennesker. Oss. Og dem.

150

155

Dessverre har ikke antisemittismen og rasismen stilnet. Tvert imot.

160

Ytre høyre og antidemokratiske bevegelser er på fremmarsj.

165

Vi hører retorikk som gir all grunn til å være på vakt.

170

Selv i land vi tenker vi ligner på.

175

Samtidig står vi i en vanskelig verdenssituasjon.

180

Klimaendringer. Krig. Midtøsten - Gaza - står i brann.

185

190

Det er forferdelig - så mye umenneskelig lidelse!

195

Alle her kjenner på dette!

200

Men - krigshandlinger i Midtøsten rettferdiggjør ikke på noe vis at jøder her
hjemme nå rapporterer om økt hat, hærverk, trusler og frykt.

205

210 «Jøde» blir brukt som skjellsord.

215 Barn og unge forteller at de ikke tør å gå med Davidstjerne.

220 De får høre sånn: «Ville dere likt å bli bombet slik dere bomber barna på

Gaza...».

225

Mennesker her tør ikke lenger å ønske hverandre shabbat shalom på gaten.

230

Dette er uakseptabelt.

235

Alle skal være trygge og ha sin plass i vårt samfunn.

240

Visst kan vi være uenige.

245

Men vi må aldri slutte å snakke sammen, hilse på hverandre, være hyggelige mot alle som handler i butikken vår.

250

Ingen barn skal jages fra sandkassen.

255

Dette her er dagen da vi står sammen og sier aldri igjen. Aldri igjen!

265

Emner

Andre verdenskrig, Holocaust, Jøder, Krystallnatten, Minnetale

270

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/i-dag-markerer-vi-mork-historie>

275

280

285

290

295